

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СОЦІОЛОГІЯ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ Й СОЦІАЛЬНОГО КОНТРОЛЮ»

Лектор курсу			Ятченко Володимир Феодосійович, доктор філософських наук, професор, професор кафедри економіки підприємств та соціальних технологій.		Контактна інформація (e-mail), сторінка в Moodle		e-mail yatchych@ukr.net	
Галузь знань			05 Соціальні та поведінкові науки		Рівень вищої освіти		магістр	
Спеціальність			054 Соціологія		Семестр 9		7	
Освітня програма					Тип дисципліни		Вибіркова	
Обсяг:	Кредитів ECTS	Годин	За видами занять:					
			Лекцій	Семінарських занять	Лабораторні заняття	Практичні заняття	Самостійна підготовка	
	4	120	22	24	-	-	74	
АНОТАЦІЯ КУРСУ								
Мета курсу:	формування в студентів необхідної системи знань про умови виникнення, форми протікання, соціальні контексти, методи й механізми попередження та послаблення проявів девіантної поведінки особистості чи соціальної групи; вироблення умінь послаблювати вплив актів девіантної поведінки на соціальні, моральні та психологічні відносини й стосунки в колективі.							
Компетентності відповідно до освітньої програми								
Soft- skills / Загальні компетентності (ЗК)					Hard-skills / Спеціальні компетентності (СК)			
ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК06. Здатність приймати обґрунтовані рішення.					СК01. Здатність аналізувати соціальні явища і процеси. СК02. Здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти.			
Програмні результати навчання (ПРН)								
ПР01. Аналізувати соціальні явища і процеси, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології. ПР02. Здійснювати діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського суспільства та світової спільноти, причини їхнього виникнення та наслідки. ПР07. Вирішувати етичні дилеми відповідно до норм професійної етики соціолога та загальнолюдських цінностей.								

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ				
Тема, опис теми	Вид заняття	Оцінювання за тему	Форми і методи навчання/питання до самостійної роботи	
Модуль 1 «Теоретико-методологічні основи вивчення девіантної поведінки й соціального контролю»				
<p>Тема 1. <i>Соціологія девіантної поведінки як одна з теорій середнього рівня в соціології. Поняття соціальної девіації, види девіації.</i></p> <p>Знати: природу явища соціальної девіації, специфіку вивчення девіації засобами соціологічної науки</p> <p>Вміти: виділяти девіантну поведінку з низки поведінкових актів, які вирізняються з-поміж звичних норм поведінки</p> <p>Формування компетенцій:ЗК1, ЗК2, СК1</p> <p>Результати навчання:ПРН1, ПРН2, ПРН11</p> <p>Рекомендовані джерела: 1, 3–8</p>	Лекція 1	5,5*	Лекція із застосуванням візуальних матеріалів	
	Семінарське заняття 1		5,5*	Усне опитування, навчальна дискусія, обговорення засвоєного матеріалу
	Лекція 2		Лекція із застосуванням візуальних матеріалів	
	Семінарське заняття 2		Усне опитування, обговорення доповіді студента по темі лекції 2	
<p>Тема 2. <i>Визначення та генезис змісту категорії «аномія», суперечлива роль аномії в суспільному розвитку. Протестні рухи в українському суспільстві середини ХХ-початку ХХІ ст.</i></p> <p>Знати: специфіку виникнення явища аномії в соціальних структурах і суспільній свідомості</p> <p>Вміти: надавати характеристики протестним рухам в суспільстві, особливо в українському суспільстві.</p> <p>Формування компетенцій:ЗК1, ЗК2, СК1</p> <p>Результати навчання:ПРН1, ПРН2, ПРН11</p> <p>Рекомендовані джерела: 1, 3–8</p>	Лекція 3	5,5*	Лекція із застосуванням візуальних матеріалів, експрес-опитування студентів	
	Семінарське заняття 3		5,5*	Усне опитування, навчальна дискусія, обговорення засвоєного матеріалу, обговорення матеріалу, виділеного для самостійного засвоєння
	Лекція 4			Лекція із застосуванням візуальних матеріалів, експрес-опитування студентів
	Семінарське заняття 4			Усне опитування, навчальна дискусія, доповідь з проблематики

			теми семінарського заняття
<p>Тема 3. Соціальні вади, соціальні норми і девіантні акти поведінки</p> <p>Знати: поняття соціальних вад, види соціальних вад, співвідношення вад, аномії і моральнісних основ суспільності.</p> <p>Вміти: віддиференційовувати вади від девіацій, від девіантної поведінки особистості. Застосовувати думки і висновки мислителів минулих епох про природу й суперечливий характер соціальних норм</p> <p>Формування компетенцій:ЗК1, ЗК2, СК1</p> <p>Результати навчання:ПРН1, ПРН2, ПРН11</p> <p>Рекомендовані джерела: 1, 3–8</p>	Лекція 5	5,5*	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 5		Мозковий штурм, навчальна дискусія з проблеми актуальності й історичної обмеженості думок мислителів минулого про суспільні й правові норми, їх історичний характер
	Лекція 6		Лекція із застосуванням візуальних матеріалів
	Семінарське заняття 6		Письмове опитування, навчальна дискусія, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни
<p>Тема 4. Агресія як різновид девіантної поведінки</p> <p>Знати: визначення агресії, її види, механізми штучного стимулювання агресії та механізми її запобігання.</p> <p>Вміти: розрізняти спонтанну й сплановану агресію на індивідуальному та колективному рівні, знати специфіку підліткової, молодіжної агресії.</p> <p>Формування компетенцій:ЗК1, ЗК2, СК1</p> <p>Результати навчання:ПРН1, ПРН2, ПРН11</p> <p>Рекомендовані джерела: 1, 3–8</p>	Лекція 7	5,5*	Лекція із застосування візуальних матеріалів, експрес-опитування студентів
	Семінарське заняття 7		Круглий стіл на тему лекційного заняття № 7
	Лекція 8		Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів
	Семінарське заняття 8		. Проведення модульного контролю № 1 «Методологічні основи вивчення девіантної поведінки»
<p>Тема 1. Соціологія девіантної поведінки як одна з теорій середнього рівня в соціології</p> <p>Тема 2. Визначення та генезис змісту категорії «аномія» в соціології</p> <p>Тема 3. Соціальні вади, норми і девіації</p> <p>Тема 4. Агресія як різновид девіантної поведінки</p>	Самостійна робота		<ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття девіації в суспільних науках. 2. Девіації, їх види в соціологічній науці. 3. Девіація і норма. Суперечливий характер норми і вплив цієї суперечливості на розуміння девіації. 4. Протестні рухи в українській історії з погляду теорій про соціальні девіації..

			5. Вплив цивілізаційних, культурних особливостей соціуму на розуміння девіаційних актів. 6. Агресії і їх роль в суспільному розвитку.. 7. Молодіжна агресія, її особливості й причини..
Модуль 2. «Сучасні форми соціальних девіацій та соціальний контроль»			
<p>Тема 5. <i>Соціальні й духовні передумови формування девіантної поведінки в молодіжному середовищі</i></p> <p>Знати: особливості молодіжної психології, соціальні й духовні передумови появи спалахів девіації в середовищі молоді. Вміти: помічати зародки виникнення агресії, інших видів девіації в молодіжному середовищі Формування компетенцій:ЗК1, ЗК2, СК1 Результати навчання:ПРН1, ПРН2, ПРН11 Рекомендовані джерела: 1–8</p>	Лекція 9	5,5*	Лекція із застосуванням візуальних матеріалів, експрес-опитування студентів
	Семінарське заняття 9		Мозковий штурм, навчальна дискусія по темі лекції 9
	Лекція 10		Лекція із застосуванням візуальних матеріалів, експрес-опитування студентів
	Семінарське заняття 10		Усне опитування, навчальна дискусія, доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни
<p>Тема 6. <i>Соціальний контроль: поняття, види, генеза. Місце і роль соціального контролю в попередженні, ремісії девіантної поведінки</i></p> <p>Знати: зміст явища соціального контролю, його види і межі, співвідношення соціального контролю й свободи особистості Вміти: визначати межі допустимості соціального контролю Формування компетенцій:ЗК1, ЗК2, СК1 Результати навчання:ПРН1, ПРН2, ПРН11 Рекомендовані джерела: 1–8</p>	Лекція 11	5,5*	Лекція із застосуванням візуальних матеріалів, експрес-опитування студентів
	Практичне заняття 11		Тестування, навчальна дискусія
<p>Тема 7. <i>Соціальний контроль в Україні в ХХ – на початку ХХІ ст. Особливості виявів девіантної поведінки в суспільствах Європи і</i></p>	Лекція 12	5,5*	Лекція-візуалізація, експрес-опитування студентів

<p>світу в 20-х роках XXI ст Знати: історію державного й партійного контролю над особистістю й соціальними групами в Україні в ХХ – на початку ХХІ ст.. Вміти: виділяти й аналізувати прогресивні та реакційні форми здійснення соціального контролю в історії українського суспільства. Формування компетенцій:ЗК1, ЗК2, СК1 Результати навчання:ПРН1, ПРН2, ПРН11 Рекомендовані джерела: 1–8</p>	<p>Семінарське заняття 12</p>		<p>Самостійна робота по матеріалах модулю 2 1. Підліткова агресія: причини, різновиди. 2. Взаємозв'язок агресії й соціальної нерівності 3. Соціальний контроль в житті суспільства. 4. Соціальний контроль в пострадянських суспільствах 5. Соціальний контроль в радянському суспільстві.</p>
---	-------------------------------	--	---

МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

- Мультимедійний проектор

ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

1. Ахиезер А. С. Мифология насилия в советский период (возможность рецидива //Общественные науки и современность. – 1999.- № 2. рецидива)
2. Волянская Е., Пилипенко В., Сапелкина Е. Социокультурная детерминация подростковой агрессии. – К., 2004.
3. Воронов І. О. Глобалізація і політики. Реалії і перспективи соціальних трансформацій. – К., 2004.
4. Доброхотов А. Л. Категория бытия в классической западноевропейской философии. –М. 2013.
5. Гуссерль Э. Феноменология внутреннего сознания времени //Гуссерль Э. Собрание сочинений. Т. 1. - М. 2009.
6. Кива А. В. Криминальная эволюция: вымысел или реальность //Общественные науки и современность. 1999. -№ 3.
7. Лепський М. Насильство як деформація соціальної перспективи //Людина і політика. – 2001. - № 4.
8. Лоренц К. Агрессия (такназываемое зло). – М., 1994.
9. Парсонс Т. Система современных обществ. – М., 1998.
10. Рисмен Д. Некоторые типы характера и общество. - Социс. – 1993. - № 2.
11. Соціальний ареал життя особистості. – К. 2005.
12. Фромм Э. Здоровое общество. – М., 2006.
13. Шааб Сібе. Нездатність забувати. – К., 2009.

ПОЛІТИКА КУРСУ («правила гри»)

Курс передбачає роботу в колективі.

Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики.

Освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу.

Самостійна робота включає в себе теоретичне вивчення питань, що стосуються тем лекційних занять, які не ввійшли в теоретичний курс, або ж були розглянуті коротко, їх поглиблена

проробка за рекомендованою літературою.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін.

Якщо студент відсутній з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача.

Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності: при використанні Інтернет ресурсів та інших джерел інформації студент повинен вказати джерело, використане в ході виконання завдання. У разі виявлення факту плагіату студент отримує за завдання 0 балів.

Студент, який спізнився, вважається таким, що пропустив заняття з неповажної причини з виставленням 0 балів за заняття, і при цьому має право бути присутнім на занятті.

За використання телефонів і комп'ютерних засобів без дозволу викладача, порушення дисципліни студент видаляється з заняття, за заняття отримує 0 балів.

*КРИТЕРІЇ ТА МЕТОДИ ОЦІНЮВАННЯ

Умовою допуску до підсумкового контролю є набрання студентом 30 балів у сукупності за всіма темами дисципліни

Форми контролю	Робота на заняттях, у т.ч.:	Оцінювання
ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ	• присутність на заняттях (при пропусках занять з поважних причин допускається відпрацювання пройденого матеріалу)	
	• участь у експрес-опитуванні	за кожне відвідування 0,55 бала
	• доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни (оцінка залежить від повноти розкриття теми, якості інформації, самостійності та креативності матеріалу, якості презентації і доповіді), підготовка реферату	за кожну правильну відповідь 0,25 бала
	• усне опитування, тестування, рішення практичних задач	за кожну презентацію (реферат) максимум 3 бали
	• участь у навчальній дискусії, обговоренні ситуаційного завдання	за кожну правильну відповідь 0,5 бала
	• участь у діловій грі	за кожну правильну відповідь 2 бали
	Модульний контроль № 1 «ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ БІРЖОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»	за кожну участь 1 бал
РУБІЖНЕ ОЦІНЮВАННЯ (МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ)	Модульний контроль № 2 «БІРЖОВА ТОРГІВЛЯ ТА ЇЇ ОСОБЛИВОСТІ»	максимальна оцінка – 15 балів
	Участь у наукових конференціях, підготовка наукових публікацій, участь у Всеукраїнських та Міжнародних конкурсах наукових студентських робіт за спеціальністю, створення кейсів тощо.	максимальна оцінка – 15 балів

Додаткова оцінка	Метою іспиту є контроль сформованості практичних навичок та професійних компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків. Іспит проходить у письмовій формі.	Звільняється від іспиту
ПІДСУМКОВЕ ОЦІНЮВАННЯ <i>Ictum</i>	Метою іспиту є контроль сформованості практичних навичок та професійних компетентностей, необхідних для виконання професійних обов'язків. Іспит проходить у письмовій формі.	30 балів

ПІДСУМКОВА ОЦІНКА ЗА ДИСЦИПЛІНУ

бали		Рівень компетентності	Оцінка / запис в екзаменаційній відомості
100	Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни, правильно й обґрунтовано приймає необхідні рішення в різних нестандартних ситуаціях. Вміє реалізувати теоретичні положення дисципліни в практичних розрахунках, аналізувати та співставляти дані об'єктів діяльності фахівця на основі набутих з даної та суміжних дисциплін знань та умінь. Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань проявив вміння самостійно вирішувати поставлені завдання, активно включатись в дискусії, може відстоювати власну позицію в питаннях та рішеннях, що розглядаються. Зменшення 100-бальної оцінки може бути пов'язане з недостатнім розкриттям питань, що стосується дисципліни, яка вивчається, але виходить за рамки об'єму матеріалу, передбаченого робочою програмою, або студент проявляє невпевненість в тлумаченні теоретичних положень чи складних практичних завдань.		
90	Студент демонструє гарні знання, добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати теоретичні положення при вирішенні практичних задач, але допускає окремі неточності. Вміє самостійно виправляти допущені помилки, кількість яких є незначною. Знає сучасні технології та методи розрахунків з даної дисципліни. За час навчання при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, дає вичерпні пояснення.	Високий Повністю забезпечує вимоги до знань, умінь і навичок, що викладені в робочій програмі дисципліни. Власні пропозиції студента в оцінках і вирішенні практичних задач підвищує його вміння використовувати знання, які він отримав при вивченні інших дисциплін, а також знання, набуті при самостійному поглибленому вивченні питань, що відносяться до дисципліни, яка вивчається.	Відмінно / Зараховано (A)
80	Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, що відповідає робочій програмі дисципліни, робить на їх основі аналіз можливих ситуацій та вміє застосовувати при вирішенні типових практичних завдань, але допускає окремі неточності. Вміє пояснити основні положення виконаних завдань та дати правильні відповіді при зміні	Достатній Забезпечує студенту самостійне вирішення	Добре /

	результату при заданій зміні вихідних параметрів. Помилки у відповідях/ рішеннях/ розрахунках не є системними. Знає характеристики основних положень, що мають визначальне значення при проведенні практичних занять, при виконанні індивідуальних / контрольних завдань та поясненні прийнятих рішень, в межах дисципліни, що вивчається.	основних практичних задач в умовах, коли вихідні дані в них змінюються порівняно з прикладами, що розглянуті при вивченні дисципліни	Зараховано (B)
75-81	Студент засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою дисципліни, та розуміє постанову стандартних практичних завдань, має пропозиції щодо напрямку їх вирішень. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати подібні завдання тим, що розглядалися з викладачем, але допускає значну кількість неточностей і грубих помилок, які може усувати за допомогою викладача. .	Достатній Конкретний рівень, за вивченим матеріалом робочої програми дисципліни. Додаткові питання про можливість використання теоретичних положень для практичного використання викликають утруднення.	Добре / Зараховано (C)
64-74	Студент має певні знання, передбачені в робочій програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються на рівні, який визначається як мінімально допустимий. З використанням основних теоретичних положень, студент з труднощами пояснює правила вирішення практичних/розрахункових завдань дисципліни. Виконання практичних / індивідуальних / контрольних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній Забезпечує достатньо надійний рівень відтворення основних положень дисципліни	Задовільно / Зараховано (D)
60-63	Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, працював він пасивно, його відповіді під час практичних робіт в більшості є невірними, необґрунтованими. Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні.	Середній Є мінімально допустимим у всіх складових навчальної програми з дисципліни	Задовільно / Зараховано (E)

53	<p>Студент повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни.</p> <p>Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними.</p> <p>Студент не допущений до здачі заліку.</p>	<p>Низький</p> <p>Не забезпечує практичної реалізації задач, що формуються при вивченні дисципліни</p>	<p>Незадовільно з можливістю повторного складання) / Не зараховано (FX) <i>В залікову книжку не проставляється</i></p>
B		<p>Незадовільний</p> <p>Студент не підготовлений до самостійного вирішення задач, які окреслює мета та завдання дисципліни</p>	<p>Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням / Не допущений (F) <i>В залікову книжку не проставляється</i></p>